

Testi-ma rahwa 118.

K a l e n d e r,

ehf

L ä h t = r a m a t

I 8 2 9

aasta peäle, pärrast meie

Jesanda Jesusse Kristusse
sündimist.

Tallinnas,
trükkitud Gresseli kirjadega.

Párrast meie kalli Jesanda Jesusse Kris-	
tusse sündimist, on tännawo se aasta	1829
Párrast mailma lomist	5778
Párrast Lutterusse õige usso üleswõtmist	313
Párrast wanna katko	172
Párrast sedda, kui wäggi Pranburgi láks	151
Párrast sedda, kui Toonipá põllend	145
Párrast sure nálja hakkatust	134
Párrast teist katko	119
Párrast meie sure armolisse Keisri Herra	
MJADUJ PAWEDWJESJ	
sündimist	33
Párrast sedda, kui ta hakkas wallitsema	4

Soulo / ja Wastla / páwa wahhel on:
9 náddalat.

Der Druck dieses Kalenders ist unter den
gesetzlichen Bedingungen erlaubt. Dorpat,
d. 17. September 1828.

Staatsrath u. Ritter
Baron Ungern Sternberg.
Censor.

Märfide selletaminne.

- ⊙ Noor = ku.
- ⊙ Essimenne werend.
- ⊙ Täis = ku.
- ⊙ Wiimne werend.
- p. párrast.
- p. l. párrast lounat.
- e. l. enne lounat.
- p. Pühha.

Januarius.

Neäri = ku.

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1	Teisip.	Neäri P. Aita Jummal!	
2	Kestnädal	Abel, Set	
3	Neljap.	Enof	Külmad
4	Kede	Metusala	ja
5	Laup.	Simon	selged

Largad hommiko maalt. Matt. 2, 1.

6	Pühhap.	3 Kunninga P.	päwad,
7	Esmasp.	Julianus	
8	Teisip.	Erart	☉ 1, 56'e.l.
9	Kestnädal	Peatus	wahhel
10	Neljap.	P a a w l i p ä ä w	lumme
11	Kede	Ewraim	saosed
12	Laup.	Rein	

Jesus 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

13	Pühhap.	1 P. pärr. 3 K. P.	ja
14	Esmasp.	Robert	tuisos
15	Teisip.	Eirik	sed
16	Kestnädal	Kisbreht	☾ 6, 59'p.l.
17	Neljap.	Eönnisse p ä ä w	ilmad.

Sel kuul on 31 päwa.

18	Kede	Uksel	Kange
19	Laup.	Sara	

Pulmad Kana: liinas. Joan. 2, 1.

20	Pühhap.	2 P. p. 3 K. P. Waab. Sebast.	
21	Esmasp.	Neto	külm.
22	Teisip.	Wintsend	
23	Kestnädal	Lotta	☉ 4, 10'e.l.
24	Neljap.	Timoteus	lumme
25	Kede	P a a w l i ü m b.	saddo.
26	Laup.	Polikarpus	

Pealikust Kapernauma Liinas. Matt. 8, 1.

27	Pühhap.	3 P. p. 3 K. P.	
28	Esmasp.	Karel	Kange
29	Teisip.	Samuel	☉ 9, 1'p.l.
30	Kestnädal	Udelgund	
31	Neljap.	An	külm.

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 9, ning lähkääb loja kello pool 4. Pääw on pitä 7 tundi, ja ö 17 tundi.

Vebruaris.

Kuinka. ku.

1 Rede	Virit	Lummes
2 Laup.	Kuinka pāāw	saddo

Kristus laewa peāl. Matt. 8, 23.

3 Pühhap.	4 P. v. 3 K. P.	ja
4 Esmasp.	Weronika	
5 Teisip.	Agata	wāhhene
6 Kestnāddal	Tora	④4,36'e.l.
7 Neljap.	Nikart	
8 Rede	Salomon	kūlm.
9 Laup.	Polli	

Wina; māest. Matt. 20, 1.

10 Pühhap.	9 P. e. Kr. üll. P.	Tuisor
11 Esmasp.	Edo	sed
12 Teisip.	Eulalia	ilmad;
13 Kestnāddal	Demigna	wahhel
14 Neljap.	Walentin	④10,0'p.l.
15 Rede	Waustrina	kannid
16 Laup.	Jula	

Sel kuul on tännawo 28 päwa.

Külwi; mehhest. Luk. 8, 4.

17 Pühhap.	8 P. e. Kr. üll. P.	kūlmad
18 Esmasp.	Konkerdia	
19 Teisip.	Simon Apost.	pāwad.
20 Kestnāddal	Egarius	
21 Neljap.	Esaia	②2,15'p.l.
22 Rede	Peetri pāāw	
23 Laup.	Mina	Kūlma

Pimmedast tee āres. Luk. 18, 31.

24 Pühhap.	Paasto Pühha Maddise p.	
25 Esmasp.	Wiktoria	ja
26 Teisip.	Wastla pāāw	lund
27 Kestnāddal	Tuhka pāāw	tulleb.
28 Neljap.	Iustus	④11,27'e.l.

16mal selle ku päwal touseb päite kello 7, lähhäb toja kello 5. Pāāw on 10, 6 14 tundi pikk.

Martius.

Paasto - ku.

1	Kede	Albinus	Willud
2	Laup.	Medea	ja
Kristust kinsatase. Matt. 4, 1.			
3	Pühhap.	1 P. Paastus	pehmed
4	Esmap.	Adrian	ilmad,
5	Teisip.	Angelus	
6	Kesknäddal	Kotruid	wahhel
7	Neljap.	Pervetua	
8	Kede	Põri pään	☉ 3,31' p.l.
9	Laup.	Prudentius	wihma
Kananea naesest. Matt. 15, 21.			
10	Pühhap.	2 P. Paastus.	ja
11	Esmap.	Konstantin	lumme
12	Teisip.	Krefor	
13	Kesknäddal	Ernst	ga.
14	Neljap.	Sakarias	
15	Kede	Longinus	Kassin
16	Laup.	Aleksander	☉ 8,59' e.l.

Sest, kes kurratist waawatud. Luk. 11, 14.
17 Pühhap. | 3 P. Paastus | külm

Sel kuul on 31 päwa.

18	Esmap.	Kabriel	ja
19	Teisip.	Josep	
20	Kesknäddal	Olga	lumme
21	Neljap.	Pent	
22	Kede	Kawael	saddo.
23	Laup.	Liits	☉ 0,0' e.l.

5000 meest sõdetasse. Joann. 6, 1.

24	Pühhap.	4 P. Paastus	
25	Esmap.	Paast. Mar. p.	Tuled
26	Teisip.	Mannuel	ja
27	Kesknäddal	Kustaw	tuisud.
28	Neljap.	Kideon	Wihma
29	Kede	Kido	ja
30	Laup.	Adonias	☉ 3,45' e.l.

Jesus kirowidega wiisatud. Joann. 8, 46.

31 Pühhap. | 5 P. Paastus | tuult

10mal selle ku päwal touseb päike teise kella
loja kello 6. Päaw on 12, ja ö 12 tundi pikk.

Aprili 3.

Jürrri = ehk mahla = ku.

1	Esmasp.	Karjala f m. p.	
2	Teisip.	Pauline	Illusad
3	Kesknäddal	Berdinand	
4	Neljap.	Ambrosius	agga
5	Kede	Maksim	
6	Laup.	Kõlestin	willud

Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.

7	Pühhap.	6 P. Paastus	☉ 7,59'e.l.
8	Esmasp.	Liborius	ilmad.
9	Teisip.	Vogislaus	
10	Kesknäddal	Leo	Wihma
11	Neljap.	Suur Nelja P.	
12	Kede	Suur Kede	ja
13	Laup.	Justinus	

Kristusse ülestõusmisest. Mark. 16, 1.

14	Pühhap.	1 P ü h h a	R. p. ☾ 4,36'p.l
15	Esmasp.	2 P ü h h a	tuult.
16	Teisip.	3 P ü h h a	
17	Kesknäddal	Rudolw	Heitlik

Sel kuul on 30 päwa.

18	Neljap.	Walerian	
19	Kede	Simon	ilm.
20	Laup.	Jakobina	

Kinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

21	Pühhap.	1 P. p. üll. P.	☉ 9,35'e.l.
22	Esmasp.	Karsius	
23	Teisip.	Jürrri päaw	Kal.
24	Kesknäddal	Albert	
25	Neljap.	Markus se p.	ld
26	Kede	Esfekias	
27	Laup.	Anastafius	sojad

Heast karjastest. Joann. 10, 12.

28	Pühhap.	2 P. p. üll. P.	☉ 9,15'p.l.
29	Esmasp.	Reimund	päwad.
30	Teisip.	Erast	

10mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 5, ja lähkub loja kello pool 8. Päaw on pikk 15, ja 6 9 tundi.

Majus.

Meio: ehk leht: ku.

1	Kesknäddal	Wolbri p.	
2	Neljap.	Sigismund	Wihma
3	Kede	+ Leidmitne	sed
4	Laup.	Tio	ja
Ärrikesse aia pärrast. Joann. 16, 16.			
5	Pühhap.	3 P. p. üll. P.	tuulsed.
6	Esmasp.	Susanna	☿ 9,25' p.l.
7	Teisip.	Ulrika	
8	Kesknäddal	Laas	ilmad.
9	Neljap.	Niggulas	
10	Kede	Gordian	Kallid
11	Laup.	Wiktor	sojad

Kristusse ärraminnemisest. Joann. 16, 5.			
12	Pühhap.	4 P. p. üll. P.	päwad.
13	Esmasp.	Servatius	☿ 10,1' p.l.
14	Teisip.	Kristian	
15	Kesknäddal	Sohwi	Märris:
16	Neljap.	Peregrinus	tamis:
17	Kede	Jodokus	sed
18	Laup.	Erik	ja

Sel kuul on 31 päwa.

Digest päwe reggemisest. Joann. 16, 23.			
19	Pühhap.	5 P. p. üll. P.	wihma.
20	Esmasp.	Pil	● 7,27' p.l.
21	Teisip.	Erino	
22	Kesknäddal	Mili	Heit:
23	Neljap.	Suur + Pääw	liikud
24	Kede	Ester	ilmad.
25	Laup.	Urbanus	

Rõmustajast Waimust. Joann. 15, 26.			
26	Pühhap.	6 P. p. üll. P.	Wihma
27	Esmasp.	Peet	
28	Teisip.	Willem	☿ 10,28' e.l.
29	Kesknäddal	Mart	ja
30	Neljap.	Wikand	tuult.
31	Kede	Petronella	

8mal selle ku päwat touseb päike kello pool 4, ning lähkäs loja kello pool 9. Pääw on pikk 17, 8 agga 7 tundi.

Juniu8.

Jani - ku.

1 Laup.	Kotskal	
Pühhaft waimust. Joann. 14, 23.		
2 Pühhap.	Nelli Pühhi	Kaunid
3 Esmasp.	2 Pühha	
4 Teisip.	3 Pühha	sojad
5 Kesknaaddal	Poniwastus	Ⓢ 7, 51' e.l.
6 Neljap.	Artemius	
7 Kede	Eufretsia	pawad,
8 Laup.	Medardus	

Jesús ja Mikodemus. Joann. 3, 1.		
9 Pühhap.	3 aino Jum. P. Pitkem p.	
10 Esmasp.	Wlawius	
11 Teisip.	Parnabas	wahhel
12 Kesknaaddal	Pasilides	Ⓢ 6, 25' e.l.
13 Neljap.	Tobias	
14 Kede	Walentin	wihmased.
15 Laup.	Widi pään	

Nikkast mehhest. Luk. 16, 19.		
16 Pühhap.	1 P. p. 3 a. J. P.	Mür:

Sel kuul on 30 päwa.

17 Esmasp.	Nikander	rista:
18 Teisip.	Homerus	missed
19 Kesknaaddal	Kerwasius	Ⓢ 6, 25' e.l.
20 Neljap.	Wlorentin	
21 Kede	Kael	rahhega.
22 Laup.	Karolina	

Surest õhto söma aiaft. Luk. 14, 16.		
23 Pühhap.	2 P. p. 3 a. J. P.	
24 Esmasp.	Jani pään	Illusad
25 Teisip.	Webronia	
26 Kesknaaddal	Jeremias	sojad
27 Neljap.	Ladislau8	Ⓢ 8, 9' e.l.
28 Kede	Josua	
29 Laup.	Peetr. Pawl. p.	ilmad.

Raddunud lambast. Luk. 15, 1.		
30 Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	

iomal selle ku päwal touseb päike 3 werendit
pärast kello 2, ning lähkäs loja üks werend
pärast kello 9. Pään on pitk 18 ning üks pool
tundi, 8 agga 5 ning üks pool tundi.

Julius.

Heina - ku.

1 Esmasp.	Teobald	Viig
2 Teisp.	Heina Mar. p.	
3 Restnaddal	Kornelius	pallaw
4 Neljap.	Ulrik	Ⓔ 4, 22' p.l.
5 Rede	Anselm	ilm
6 Laup.	Hektor	ja

Olge armolissed. Luf. 6, 36.

7 Pühhap.	4 P. p. 3 a. J. P.	mürriss
8 Esmasp.	Kilian	tamissed.
9 Teisp.	Kirillus	
10 Restnaddal	Israel	Kaunid
11 Neljap.	Eleonora	Ⓔ 7, 55' e. l.
12 Rede	Hindrik	
13 Laup.	Marrete pään	fojad

Rohkest kalla sagist. Luf. 5, 1.

14 Pühhap.	5 P. p. 3 a. J. P.	
15 Esmasp.	Apost. Jagg.	päänad.
16 Teisp.	Aufust	
17 Restnaddal	Aleksius	Ulati

Sel kuul on 31 päwa.

18 Neljap.	Rosina	Ⓔ 7, 18' p.l.
19 Rede	Wridrika	
20 Laup.	Elias	hea

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

21 Pühhap.	6 P. p. 3 a. J. P.	
22 Esmasp.	Maria Mad.	ilm.
23 Teisp.	Oskar	
24 Restnaddal	Kristina	Heit-
25 Neljap.	Jakobi pään	
26 Rede	Anno	Ⓔ 11, 50' p.l.
27 Laup.	Marta	

4000 meest sõdetasse. Mark. 8, 1.

28 Pühhap.	7 P. p. 3 a. J. P.	
29 Esmasp.	Olowi pään	liffud
30 Teisp.	Abdon	
31 Restnaddal	Kristwrid	ilmad.

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 4, ning lähkääb loja kello pool 9. Pään on pitk 17, 6 agga 7 tundi.

Augustus.

Leikufse: ku.

1 Neljap.	Veetri wang.	Kau-
2 Kede	Hannibal	nid
3 Laup.	Eleasar	☉ 0, 4'e.L

Walle prohwetideft. Matt. 7, 15.

4 Pühhap.	8 P. p. 3 a. J. P.	sojad
5 Esmasp.	Oswald	
6 Teisip.	Eigenius	pawad.
7 Kestnaddal	Tonno	
8 Neljap.	Sirafus	Wihma
9 Kede	Romanus	☉ 3, 13'e.L
10 Laup.	Lauritse påaw	ja

Ulefohtuseft maia: piddajast. Luk. 16, 1.

11 Pühhap.	9 P. p. 3 a. J. P.	
12 Esmasp.	Klara	tuult.
13 Teisip.	Ello	
14 Kestnaddal	Eusebius	Mürris-
15 Neljap.	Ruffi Mar. p.	
16 Kede	Isaak	taminne.
17 Laup.	Wilibald	☉ 10, 33'e.L

Sel kuul on 31 päwa.

Jerusalemma ärrarifmisseft. Luk. 19, 41.

18 Pühhap.	10 P. p. 3 a. J. P.	Heit:
19 Esmasp.	Sebald	lit
20 Teisip.	Pärnard	ilm.
21 Kestnaddal	Rut	
22 Neljap.	Wilibert	Sojad
23 Kede	Sakeus	pawad.
24 Laup.	Pertli påaw	

Wariserist ja tõlnerist. Luk. 18, 9.

25 Pühhap.	11 P. p. 3 a. J. P.	☉ 1, 41' p.L
26 Esmasp.	Trenäus	Wihma
27 Teisip.	Perend	
28 Kestnaddal	Aufustin	ja
29 Neljap.	Joann. hukl.	
30 Kede	Benjamin	tuult.
31 Laup.	Rebekka	

14mal selle ku päwal touseb päike 3 werendit
pärast kello 4, ning lähhab loja üks werend pär-
rast kello 7. Pääw on pitk 14 ning üks pool, 8
agga 9 ning üks pool tundi.

September. Suggise-ehl Mikkeli-ku.

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31.

1 Pühhap.	12 P. p. 3 a. J. P.	8, 9'e.l.
2 Esmasp.	Lisa	Wil.
3 Teisip.	Reinart	lud
4 Kesknaaddal	Kai	agga
5 Neljap.	Moses	
6 Kede	Magnus	head
7 Laup.	Rigina	pawad.

Preestrist ja lewitist. Luf. 10, 23.

8 Pühhap.	13 P. p. 3 a. J. P. M. f.	1, 44'e.l.
9 Esmasp.	Pruno	
10 Teisip.	Eobald	Heit.
11 Kesknaaddal	Põri paw	lif
12 Neljap.	Sirus	ilm.
13 Kede	Amatus	
14 Laup.	Risti üllend.	Wihma.

Rünnest piddali; többisest. Luf. 17, 11.

15 Pühhap.	14 P. p. 3 a. J. P.	sed
16 Esmasp.	Leontina	3, 40'e.l.
17 Teisip.	Lambert	ja

Sel kuul on 30 päwa.

18 Kesknaaddal	Titus	tuulsed
19 Neljap.	Tõns	ilmad.
20 Kede	Wastus	
21 Laup.	Mattuse p.	Wistud

Mammonast. Matt. 6, 24.

22 Pühhap.	15 P. p. 3 a. J. P.	ja
23 Esmasp.	Osea	tuulsed
24 Teisip.	Joann. sam.	1, 26'e.l.
25 Kesknaaddal	Kleowas	pawad,
26 Neljap.	Harald	wahhel ka
27 Kede	Adolw	wihma
28 Laup.	Wentfel	saosed.*

Maini; liana surmuf. Luf. 7, 11.

29 Pühhap.	16 P. p. 3 a. J. P.	Mikkeli p.
30 Esmasp.	Hironimus	5, 5'p.l.

12mal selle ku pawal touseb päike kello 6, ning lähhab loja kello 6. Paw on pikk 12, ning 6 ka 12 tundi.

Oktober.

Wina - fu.

1	Teisip.	Wolmer	
2	Reßknáddal	Wolrad	Kúlmað
3	Nelhap.	Jairus	ja
4	Reðe	Prants	niisked
5	Laup.	Wides	ilmad.

Wee, többifest. Luk. 14, 1.

6	Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	
7	Esmasp.	Amalie	☾ 4, 8' p. l.
8	Teisip.	Tomasia	Wihma
9	Reßknáddal	Dionisius	
10	Nelhap.	Mai	ja
11	Reðe	Purkard	
12	Laup.	Walwrid	tuusk.

Euremaß káßsust. Matt. 22, 34.

13	Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P.	
14	Esmasp.	Kalikstus	☿ kúlmað
15	Teisip.	Heddo	☉ 9, 16' p. l.
16	Reßknáddal	Kallus	
17	Nelhap.	Leonhard	tullewad.
18	Reðe	Lukas fe pðaw	

Sel fuul on 31 pawa.

19	Laup.	Eutsius	Wihma
Altwatud innimesfest. Matt. 9, 1.			
20	Pühhap.	19 P. p. 3 a. J. P.	
21	Esmasp.	Ursel	ja
22	Teisip.	Kel	
23	Reßknáddal	Sewerin	☽ 11, 30' e. l.
24	Nelhap.	Salome	
25	Reðe	Krispin	tuisko.
26	Laup.	Amandus	

Pulma rideß. Matt. 22, 1.

27	Pühhap.	20 P. p. 3 a. J. P.	Kange
28	Esmasp.	Simon Jud.	kúlmað.
29	Teisip.	Engelbreht	
30	Reßknáddal	Abfalon	☾ 3, 22' e. l.
31	Nelhap.	Wolfgang	Lund.

16mal selle fu pawał touseß päike kello pool 8, ning lähhäb loja kello pool 6. Pawał on pist 9, d 15 tundi.

November.

Talwe: ku.

1 Rede	Püh hade pääw	Selged
2 Laup.	Hingede pääw	

Runningamehhe poiaft. Joann. 4, 47.

3 Pühhap.	21 P. p. 3 a. J. P.	pawad,
4 Esmasp.	Ot	
5 Teisip.	Blandina	wahhel
6 Kestnaddal	Käspär	☾ 10, 28' e.L.
7 Neljap.	Paliser	lumme-
8 Rede	Writs	faddo
9 Laup.	Jobst	

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

10 Pühhap.	22 P. p. 3 a. J. P.	Martin Lut.
11 Esmasp.	Martin Piisf	ja
12 Teisip.	Jonas	fülma.
13 Kestnaddal	Arfadius	
14 Neljap.	Predrik	☉ 2, 9' p.L.
15 Rede	Leopold	Pehmed
16 Laup.	Ottomar	ja

Sel kuul on 30 päwa.

Kohto: rahhast. Matt. 22, 15.

17 Pühhap.	23 P. p. 3 a. J. P.	tuisor
18 Esmasp.	Esra	
19 Teisip.	Liisbet	sed
20 Kestnaddal	Amos	
21 Neljap.	Mar. ohwerd.	☾ 8, 10' p.L.
22 Rede	Sesilia	ilmad.
23 Laup.	Klement	

Jairi tütreft. Matt. 9, 18.

24 Pühhap.	24 P. p. 3 a. J. P.	Kaw
25 Esmasp.	Kadrina pääw	nis
26 Teisip.	Konrad	
27 Kestnaddal	Jetta	fange
28 Neljap.	Künter	☉ 3' 17' p.L.
29 Rede	Ewert	
30 Laup.	Andrese pääw	fülma.

gmal selle ku päwal touseb päike kello pool 9, ning lähhab loja kello pool 4. Pääw on pirk 7, 8 agga 17 tundi.

Detsember.

Joulo - Ku.

Kristusse süste: süttmisest. Matt. 21, 1.

1 Pühhap.	1 Krist. tull. P.	
2 Esmasp.	Kandidus	Lumme:
3 Teisip.	Natalia	saddo
4 Keßknáddal	Parbo	
5 Neljap.	Sabina	ja
6 Rede	Niggola páaw	☿ 7, 39' e.l.
7 Laup.	Antonie	kúlma.

Táhhed enne wimist páwa. Luk. 21, 25.

8 Pühhap.	2 Kr. Tull. P.	Mar. sam.
9 Esmasp.	Juhkum	Heit-
10 Teisip.	Pühhem páaw	liffud
11 Keßknáddal	Elso	ilmad.
12 Neljap.	Ottilia	Lumme:
13 Rede	Eutia	saddo
14 Laup.	Nikafius	● 5, 14' e.l.

Joannes wangi: tornis. Matt. 11, 2.

15 Pühhap.	3 Kr. Tull. P.	weikese
16 Esmasp.	Albina	kúl:
17 Teisip.	Idia	maga.

Sel Kuul on 31 páwa.

18 Keßknáddal	Kristow	
19 Neljap.	Lot	Pilwsed
20 Rede	Abraam	
21 Laup.	Toma páaw	☿ 3, 2' e.l.

Joannesse tunnistusfest. Joann. 1, 19.

22 Pühhap.	4 Kr. Tull. P.	páwad,
23 Esmasp.	Zohwer	
24 Teisip.	Udo, Ewa	wahhel
25 Keßknáddal	Joulo	
26 Neljap.	Teine Pühha	Lumme:
27 Rede	Kolmas Pühha	saosed
28 Laup.	Süta Easte p.	☿ 5, 22' e.l.

Sest immes: pannemisest. Luk. 2, 33.

29 Pühhap.	P. párr. Joulo	ja
30 Esmasp.	Tawet	kúlmad.
31 Teisip.	Silwester	

10mal selle Ku páwal touseb päike üks werend párrast kello 9, ja láhháb loja 3 werendit párrast kello 2. Páaw on pitk 5 ja üks pool tundi, 3 ja üks pool tundi.

Aasta muutmissed.

Kewwadene pöripääw, kui Kewwadi hakkab, on 8mal Paastoku päwal, kello 10, 13 minutid pärast lounat.

Pitkem pääw, millal Suwwi hakkab, on 9mal Jaaniku päwal, kello 7, 47 minutid pärast lounat.

Süggisene pöripääw, kui Süggise hakkab, on 11mal Mihkleku päwal, hommiko kello 9, 57 minutid enne lounat.

Lühhem pääw, millal Talwe hakkab, on 10mal Jouloku päwal, hommiko kello 2, 57 minutid.

Päwa: ja ku: warjutamissed.

Sel aastal warjutakse päike laksford ja Ku laksford, agga neist warjutamistest ei olle meie Ma kohhal mitte üht ainust näha.

Esimesne on Ku warjutamine 8mal Paastoku päwal pärast lounat.

Teine on Päwa warjutamine 22mal Paastoku päwa ösel.

Kolmas on Ku warjutamine 1sel Mihkleku päwal, hommiko aial.

Neljas on Päwa warjutamine 15mal Mihkleku päwa ösel.

Wennema Alleniawallitseja sugguselts.

Nikolai se essimenne, Keiser ja Keige
Wennerigi wallitseja; ka Sleswik-Holsteini
wallitseja Würost, on sündinud 1796 Jani-
ku 25. päwal.

Aleksandra Weodorowna, Keisri praua,
Preisi Printsess, on sündinud 1798, Heina-
ku 1. päwal.

Aleksander Nikolajewits, Kifi pärrta
ja Suurwürost; on sündinud 1818, Jüri-
ku 17. päwal.

Konstantin Nikolajewits, Suur-
würost; on sündinud 1827, Mihkli-ku 9.
päwal.

Konstantin Pawlowits, Tšesarewits ja
Suurwürost, Keisri wend, on sündinud 1779,
Jüri-ku 27. päwal.

Mikael Pawlowits, Suurwürost, Keisri
wend; on sündinud 1798, Meäri-ku 28.
päwal, ja temma Praua on:

Helena Pawlowna, Wirtembergi Print-
sess, on sündinud 1806, Joulo-ku 28. päwal.

Maria Nikolajewna, Suurwürosti Print-
sess; on sündinud 1819, Peikusse-ku 6. päwal.

Olga Nikolajewna, Suurwürosti Print-
sess; on sündinud 1822, Peikusse-ku 30. päwal.

Aleksandra Nikolajewna, Suurwürosti
Printsess; on sündinud 1825, Jani-ku 12.
päwal.

Maria Michailowna, Suurwürosti Print-
sess; on sündinud 1825, Kuuinla-ku 25. päwal.

Elisabet Michailowna, Suurwürosti
Printsess; on sündinud 1826, Lehesse-ku 14.
päwal.

Kadrina Michailowna, Suurwürsti
Printses; on sündinud 1827, Leikuse:ku
16. päwal.

Maria Pawlowna, Suurwürsti Printses,
Keisri õdde, Weimari ja Eifenaki Ma
wallitseja Karel Wridriko praua, on
sündinud 1786, Kiiunla:ku 4. päwal; ja
temma abbikasa on sündinud 1783, Kiiun
la:ku 2. päwal.

Anna Pawlowna, Suurwürsti Printses,
Keisri õdde, Hollandima kuningriigi pär
rispärria Willem Wridrik Georg
Ludwigi praua; on sündinud 1795,
Neäriku 7. päwal; ja temma abbikasa on
sündinud 1792, Joulo:ku 6. päwal.

Hooste = weiste = ja kauba = ladad.

I. Cesti = ma Rubbernemangus.

Talliinnas: 1) Jani:ku 20maist päwast,
ku otsani. 2) Mihkli:ku 26mal, 27mal ja
28mal päwal.

Rakwerre:liinnas: 1) Neäri:ku 27mal ja
28mal päwal. 2) Jani:ku 16mal ja 17mal
päwal. 3) Mihkli päwal.

Paide:liinnas: 1) Kiiunla:ku 3mal päwal.
2) Jani:ku 25mal päwal. 3) Mihkli:ku
10mal ja 11mal päwal.

Haapsalo:liinnas: 1) Neäri:ku 10mal ja
11mal päwal. 2) Mihkli:ku 14mal ja 15mal
päwal.

Paldiski:liinnas: 1) 2sel ja 3mal Kiiunla:
ku päwal. 2) Mihkli:ku 21sel ja 22mal
päwal.

Lihhola:liinnas: 1) esimesesl Paasto:püh:
hal. 2) Mihkli:ku 24mal päwal.

Kaplas, 1) esimesel redel parrast Mihkli päwa. 2) kolmandamal redel parrast Neäri päwa.

Keblas, Mihkli päwal ja faks päwa se järrele.

Merjama kirriko jures, kolmandamal Kristusse tullemisse pühhal.

Orkital, Neäri:ku 7mal ja 8mal päwal.

Kollowerres, Neäri:ku 17mal ja 18mal päwal, ja Wina:ku 4mal ja 5mal päwal.

Jõhwis, Mihkli:ku 24mal ja 25mal päwal.

Keila kirriko jures, Mihkli päwal ja faks päwa se järrele.

Jõeletmes, nädal parrast Mihkli päwa.

Rubbermango kohto kässo peäl, ei pea enuam lubba ollema, egga laupäwal egga pühapäwal ladet piddada, waid, kui nenda juhtub, peab sedda esimesel argi-päwal petama, mis wasto tulleb.

2. Eihwlandi - ma Rubbernemangus.

Tarto - linnas: 1) Kolme funninga suur saksa laat. 2) Peetri - 3) Maria sündimisse - ning 4) Mihkli - päwal.

Werro - linnas: 1) Jani päwal. 2) 24mal Mihkli ku päwal. 3) üks suur saksa laat, mis 8 päwa petakse 22 Kiuunla - ku päwast. 4) 10mal Talwe - ku päwal.

Kastnas, Mihkli - ku 8mal ja 9mal päwal.

Audrus, 13mal ja 14mal Mihkli - ku päwal.

Perno - linnas: 1) 3 nädalat parrast Jani - päwa üks suur saksa laat. 2) Esmaspäaw ning Teispäaw enne Mihkli päwa. 3) Esmaspäaw ning Teispäaw parrast 3mat Kristusse tullemisse pühha.

Willandi - linnas: 1) Kiuunla - ku 2sel päwal üks suur saksa laat, 8 päwa. 2) Jani päwal 3 päwa, ning 3) 24mal Mihkli - ku päwal.

Põltsama - moisas, 17mal Mihkli - ku päwal.

Lustiwerre - moisas, 15mal Wina - ku päwal.

Rossi-moisas, teine pool Berro-liina, 24mal
leikusse-fu pawal.

Kaanso-moisas, 30mal leikusse-fu pawal.

Kortimoisas, liggi Waska-liina, 15mal
Mihkli-fu pawal.

Rappina-moisas, 4mal ja 5mal Mihkli-fu
pawal.

Weski-moisas, Kambia kihhelfonnas, 15mal
Wina-fu pawal.

Oldre-moisas, Helme kihhelfonnas, 10mal
ning 11mal Mihkli-fu pawal.

Helme-moisas, 15mal leikusse-fu pawal.
Kurresare-liinas: 1) 2sel Heina-fu pawal
ja kolm pawa parrast sedda. 2) 24mal lei-
kusse-fu pawal ja kolm pawa parrast sedda.

Tarwaste-moisas, 29mal Jani-fu pawal.

Waska-liinas: 1) 12mal Jani-fu pawal.
2) 10mal leikusse-fu ja 3) 29mal Mihkli-fu
pawal.

L u g g e m i n n e.

Muldne tähtramata juttustas Mitusse jõe
iggaaastasest upputusdest ja lissas ühteist
weel senna jure, Egiptusse maast, temma
andidest ja sest rahwast, mis seal nüüd el-
lomas on. Ugga tähtramatusse muud ei
mahhu, kui agga ühbed lühikesed lugge-
missed; piddi siis ka mullo monda raki-
matta jama, mis ehk targema luggeja me-
lest armas olleks olnud kuulda. Tahhame
siis tannawo muldist luggemist jälle ülles-
wotta, ja sel korral laiemalt weel ärrasels-
letada, mis luggune endise Egiptusse rahwa
ust ja usutenistus, ja mis luggused nende
kohtoseadused ja muud ellamisse wiisid ol-
nud. On Israellirahwas, kes 430 aastat
Egiptusse maal asset olliwad, ja sealt Ma

rahwaga lābbistikkō ellasid ja fāisid, mon-
da neist oppinud ja wisiks wōtnud; ning
Moseski kīdab ūhtteist, mis temma nende
seādustest ja wisidest fōlbawa tundis olle-
wad, omma rahwale heafs. Agga olli ka
Israēlirahwas seāl maal haffand mitto eb-
hausso kōmbet prukima, mis nemmad teis-
test ollid nāinud, ja omma meelt aino Jum-
mala tenistussest ebbajummalatte ja kuiude
pole pōorma. Sedda ennam siis ka kirja-
tundjal seft kasso, kui sedda usko ja need
ellamisēse kōmbed, mis seāl Maal wannal
aial lifumas ollid, oppib tundma.

Olgo inimessed kōl neis asjus, mis
lmalikkō ellusse putuwad, ehk kuigi harri-
nud, oskajad ja targad: ommeti ikka tōssi,
et Jummalala sanna neid wast targaks teeb
dunistusfeks. Nenda olli ka luggu Egip-
tusse rahwaga. Nende usf ja usfotenis-
tus ollid Mosesse aial ja pārrastagi ūsna
waesed ja seggased. Pāikesse jummal, Os-
ris, ja temma abbikasa, ku jummal, Isis,
neid lweti ūllemaks ja taewa tāhhed wāh-

hemaks jummalaks. Nilusse jōe jumma-
lat ka wāgga auustasid, ja sedda kangeste
kurtsid, et merri, kuhho jōggi langeb, tedda
ārranelanud. Moismatta lomegi, kui Jum-
malat, kummaritati; Jbis līndo, kōkōdilli
sisalikkō, Jhneumoni nirki, maddusid, kōt-
kaid, hunta, kōere ja kassagi, tedda kēik,
kui surriwad, ūhkeste mahhamatsid; egga
tohtind ei ūkski neid ārratappa. Juhtus
kord, et ūks Roma soldat ūhhe kassi mah-
halōi; ning sedda arwati temmale ni su-
reks siūks, et tedda kōhhe moōgaga tūkkiks
raiusid, ehk kōl Roma rahwal suur woi-
mus kās olli, ja neid ūllewāgga auustati
ja kardeti. — Teises kōhtas sedda, teises
teist ellajat kummaritati, teises sōdi kisse
lihha, ning lambad peti pūhhaaks; teises
tappeti lambaid, agga kisse ei tohtind
mitte tappa.

Keigelullema au sees piddasid ūhhe musta
sōnni, Apis nimmi, kelles needsinnafed mār-
gid kōlles piddiwad ollema: kōlmenurgelin-
ne lauf otfa ees; parremal polel kōlle peāl

nore fu modi walge täht ja kele al üks
mustakarwa sõlm ehk täp, otsekui pornika
wiist. Sel sõnnil olli Nowi liinas omma
uhke tempel, kus tedda wägga ausaste peti
ja södeti. Kui 25 aastat olli wannaks el-
lanud, siis tedda kuffutati ühte kaewo, ja
pandi teist temma assemele; agga kui juh-
tus enne sedda aega surrema, siis maeti
wägga uhkeste mahha, ning olli ülle keige
Ma suur leinaminne ja ulluminne, kunni
jälle teist sedda karwa sõnni leidsid, kelles
needsammad märgid külles olliwad. Selle
targa rahwa wabbandamisest armatakse,
et nemmad, sedda sõnni kummardades,
põllo-tõle tahtnud au pakkuda; agga et
Jbis-kurre ja Jhneumoni nirgi tenistus-
sega lojale tahtnud omma tännomeest tun-
nistada, kes teist käsib ussa, teist krocko-
dilli munne kautada. Agga krockodilli te-
nistus seddasamma tähhendab, mis praes-
gogi weel monnel rahwal prugitarwaks on,
et furja waimo kummardawad, et temma
neile ei pea lahjo teggema. Alpis sõnni

tenistus, mis Israeli rahwas Egiptuses
näinud, tahtis nendegi usko seggada, nen-
da et ennesele kuldwassikat hakkasid tegge-
ma, sedda kummardama ja temmale oh-
werdama. Nenda Israeli rahwas ka pär-
rast Mosest hakkas wass maule suitsetama,
mis Moses, Jehowa kässo peäle, olli tei-
nud ja ridwa otsa pannud, et need, sedda
maddudest olli nõalatud, selle peäle wada-
tes, piddiwad ellusse jama. Agga sesam-
ma suitsetaminne, kuida ka ussidega lausu-
minne ep olnud muud kui Egiptusse rahwa
ebbauß, (Wata 2 Kuning. Ram. 18, 4;
4 Mos. Ram. 21, 6. 8 ja 5 Mos. Ram.
18, 15.)

Inuimesse surmast ja üllestousmisest olli
neil sesamma walle-uß, mis Jdda-Jndia
rahwa seast praego weel leiame, ja mis
ehk wannal ajal meiegi Ma rahwa seas
likumas olnud, sest et monne siust sedda
fanna weelgi kuluks: hing lähhab harra-
kaks aia teiba; et nad ksil issegi diete ei
tea ennam, mis se fanna peab tähhendama.

Algga Egiptusse rahwas uskufid sedda, et
innimesse hing, kui ihhust lahkeb, peab
ühhe ehk teise ellaja, ja ikka ühhe ellaja
seest teise sisse minnema, kunni, kui saab
nenda kolm tuhat aastat mitme ellaja sees
ellanud, wimaks jälle omma innimesse ih-
huse taggasi tulleb, mis temmal enne jo-
lli. Kui siis teistkorda sureb, siis peab
wast taewa ehk iggawesse hukkatusse paika
minnema, kui polle weelgi pattust põõrnud.
Sest se siis ka tulli, et sedda ei tahtnud
sallida, et surno kehhad piddiwad sama
arramäddanema, waid et neid kangeste
nouti mäddanemisse eest koggoni hoida;
sest ka surnokehjade woidminne ülle Egiptu-
susse Ma prugitawaks olli.

Woidmissse pruuk olli kolmesuggune, sed-
da möda, kuida kegi joudis omma surno
pärast rohkeimat ehk wähhemat kullutust
teha. Mis rikka ja suurt suggu rahwa
surnud ollid, nendega tehti sedda wisi: Üks
raudkool aeti ninna sõõrmist pea sisse; pea
aio tommati wälja, ja pealu täideti jälle

kalli salwide ja rohtudega ärra. Siis köht
leigati külle poolt ühe tärnawa kinnwiga
lahti; keik sissifond, maggo, soled, kopsud,
maksad ja südda woeti kättega seest wälja,
rogiti puhtaks, pesti palmpu winaga ärra
ja pandi jälle keik kehha sisse paigale. Sai
se keik tehtud sanud, siis pannid keik se
kehha kange salpeetri lehhelisse sisse, otsego
sola, kust tedda wast 70 päwa pärast
jälle wõljawõtsid. Siis wast hakkati ted-
da diete woidma. Keik kehha täideti seest
mitmesugguse kalli waigoga, salwiga ja
rohtudega ärra; wimaks õmmeldi, kust olli
lahti leigatud, jälle kinni. Nüüd olli wal-
mis woitud. Siis pannid surnule särgi
selga, mähkisid kehha ümber, seedriwaigo
ja kalli salwide sisse kasetud laia poom-
willast ehk linnast paela, otsego mähkne
wõõd. Jalge ja kätte ümber aeti sedda
paela mitto korda peälakutta, ja wimaks
mähhiti keik kehha kokko, et kui lapsoke
mähkmes kinni olli. Neid mähkmewõtsid
tarwitati nenda paljo, et neid ühhe surno

tarwis liggi tuhhat künart ärrakullus. Sil-
mad kaeti penikeste rätikuttega kinni; peäl-
minne rätik olli ennamiste ärrakullatud ja
surno omma näggo peäle malitud. Rikka
rahwa surnokehhad mäsiti siis weel kalli
penikesse mitmekordse poomwilde linna sis-
se, mis ka uhkete ärramalitud ja kalli
kirwidega ehitud näikse ollewad. Mit-
me surno jurest leitakse ka peälmissse mähk-
me wahhel, kullast, wassest, souest ehk
puust tehtud ja ärramalitud kuiud, ning
ka koffokeratud pabberit, kuhho peäle mon-
da on kirjotud. Kui keik se woidmissse ja
ehhitamisse tö sai lõppetud sanud, siis woi-
tud kehha anti suggulaste kätte taggasi, kes
tedda pufärki panniwad. Pufärgid ollid
illusaste ärranikkerdud ja kirjuks malitud;
ja kane peäl näikse ennamiste surno omma
kuio. Sedda woib iggamees isegi arwa-
ta, et nisuggune surno woidminne ja eh-
bitaminne hulga rahha tulnud maksma;
monni arwab sedda kullutust nelli tuhhat
rubla hõbbe rahha olnud.

Kellel sedda suurt joudo ei olnud, neid
woiti ka teistwisi ja wähhema kulloga.
Peaais woeti ka wälja, agga ei mitte sis-
sikond, muud kui wirtsutati agga seedripu
waiko ja kangek olli taggant sisse; pärra-
ka sole ette pisteti üks top, ja siis pandi
kehha sola, 70 päwa seisma. Sai ta
seält wäljapoetud, siis top tommati eest
ära, et keik olli seest wäljajooksis, ja sis-
sikond, mis kange olli olli ärraõnud, ka
isseennest wäljakukkus. Wimaks tehti
temmaga nendasammoti, kui rikka rahwa
surnuttega, muud kui et wähhemat uhkust
mähkmissse ja mässemisse jures prugiti.
Waesema rahwa surnokehhad aeti agga
kangek salpeetri lehkelist täis; ning segi söi
sisfikonda ärra; siis pandi ka sola, pärrast
mähkmissse ja wimaks pufärki. Leitakse
seält maalt ka weel teistsuggu surnokehha-
sid, mis ka mädanematta jänud. Mon-
ned, mis seest mädewaiko täis aetud; teisi,
mis pallawa liwa sees ärrakuwand, teisi
weel, mis sütte sisse maetud. Agga surem

hulft polle muud kui jāmmeda ride ehk
agga palmpu lehtede sisse mässtitud.

Israeli ja Judarahwa surno woidminne
olli teine hopis, muudkui et Jakobit ja Joses-
pit, kes Egiptusse male ärrasurrivad, seält
Ma prugi järrele rohoga woiti. (Wä-
ta 1 Mosesse Nam. 50 peat. 2. 3. ja 26
salm.)

Judahwa surnud, mis rikkamat sug-
gu, pesti kohhe, kui hing sai lahkunud;
siis neid woiti agga peält ja suitsetati seg-
gatud mirri ja aloe ja mu kalli rohoga;
pärast mähhiti jallust ja käsist mähkmet-
tega; mässtiti kalli linnaste riette sisse ja
widi kohhe mahha, kuida Onnisteggia
matmisest ja Laatsarusse ülesärratamis-
est õppime.

On need woitud surnokahhad nüüd jo
ennam kui kolm tuhhat aastat ilma mäd-
danematta ja muutmatta jäänud, ja lei-
takse neid Egiptusse maal mitimest paikast,
kui on piramididest, ehk nende liggidal kiw-
wist wolwitud, ehk kalso sisse raiutud hau-

dadest, kuida ka Judarahwaske armasta-
sid ommad surnud kobaiste ja kalso sisse
raiutud haudadesse mahhapanna. Mis on
sure kulloga ja hoofsaste woitud, need on
karma polest prunivad; juuksed, silmakul-
moharwad, hambad, silmadki ja keik silm-
näggo on ennamiste wiggata ja muutmat-
ta, otsekui innimesel, kes wast ärrasurnud.
Nahk on pehme kui parfnahk, mähkmed
annawad kergemaste lahtiarrotada; lihha
on rabbe, et sünnib kätte wahhel murren-
dada. Teised, mis keskmist suggu, on rän-
gad tõsta ja kowwad kui pu pakkud; lih-
ha ja luud on keik ühhes pakas, ja mähk-
me wõõd nenda nahhaga kokko paatund,
et agga waewalt annawad lahtiwõtta ja
tükiks murda. Monnel woitud surno keh-
hal on ka labbakäsi, sõrmed ja küned
punnaseks wärwitud; monnel uhkemat keik
kehha, ehk ommetigi silmnäggo, jallad ja
käed ärrakullatud. Kuakse neid Egiptusse
maalt, kui immeasja, mitme male wälja,
ning on ka Tartus sure koli kunstambris

üks neid hoitawaks ja näidetawaks. Et neil alles kalli rohtude hais jures, peti neid ennemuiste ka Apteekides, ja anti kui rohto fiske. Agga se weider pruuk on meie päi wil koggoni mahhajanud. Surnokehhade woidjad Egiptusese ollid feik öppind arstid, preestride soust, kes sedda tarkust wäga sallaja piddasid, fuida surnokehhaga ümberkäia ja mis waigud, öllid, salwid, rohhud ja mis muud weel pruukida, et neid maddanemisse eest hoida. Meie aial Keisritte, Kuningatte, Wirstide ja suurtsuggu innimeste fehhad ka woitakse; agga polle weel sedda kumsi diete ülesleitud, mis Egiptusse arstid pruukisid, waid katsutakse monda muud nou.

Jummala tenistusse jures essialgo Egiptusse maal innimesi ohwriks tappeti, nenda kui ka meitegi Ma rahwas wannal aial teggiwad, et wangi woetud waenlasi Toro jummalale leppitamisse ohwriks tapsiwad; hillisemat aial hakkas Egiptusse rahwas ohwri lojukfid werristama. Kes omma sü

pärast tahtsid lojust ohwriks tappa, toetasid enne kät lojusse pea peäle ja sajasid ja wandusid tedda ärra; ja kui lojukse hing feest wäljalaks, arwasid ka ennast süüst puhtad ollenwad. Wannaseadusse pattoohwrid annawad käl wäljaspidise kombe polest Egiptusse rahwa ohwride liggi; agga on neil teine au, sest et Kristusse peäle tähhendamad, kes isseennast wiimseks ohwriks andes, feik ohwri tenistust piddi ärrakautama. Sealihha, mis Moses ka Jsraeli rahwas kelas sömast, põlgiti rojaseks; usk ei sallinud ka sedda mitte, et ubbe oheks tohtind süa, ehk jodawat wina jua. Ümberleikaminne olli ka wannast jo nende seas pühhaks komboks, nenda kui Jsraeli rahwalgi. Jummala tenistusse ja mattuste jures ollid kandle ja wasktrummi löjad ja wille puhhujad heält ja menno teggemas, fuida seddasamma pruuki Judagi rahwa jurest letame. (Wata Matt. X. 9, 23).

Omme pühha's petud Alpis sonni jurest
käisid ka nou küssimas, ja arwasid tedda
tullewaid asjo ennekulutamad. Preestrid
peti nende seas kangeks noia's ja lausus
ja's, kuida Mosesse teisest ramatust loe-
me, et nende targad ja kunsimeh'hed julge-
sid omme silmamuundamistega ka monned
immeteud silmakirja's tehha, mis Moses
Zummala wäe läbbi olli teinud. Woõra
Ma innimesed ja woõra usso rahwas
põlgsid rojaseks; ei tahtnud nendega ühhes
laudas süa, ei nende maiariistogi pruvida,
egga sedda lihha suhho wõtta, mis nende
nwaga olli leigatud.

Kuida surnuid seäl maal woiti, olleme
wast selletanud. Agga surnutte peäle mois-
teti ka kōhhut, ennego mahhamaeti. Morwi
linna matmisse paif olli Mōris järwe tag-
ga, nenda et surnuid järwest piddi üllewi-
dama. Kui nüüd tegi olli ärrasurnud ning
tahheti tedda mahhawia, siis tulli 40 kōh-
tomoistjat järwe randa kōkko, ning olli ig-
gameh'hel lubba surno peäle kaebdust tõs-

ta. Kui kōhhus leidis, et kaebdus õige olli,
ehk kui innimenne olli ommad wõllad maks-
matta jätnud, siis temmale mattukse au te-
lati. Omma'sed piddiwad siis surno jälle
kōio wima, kinni temma süüd andeks an-
ti, ehk sugguwõssa ta wõllad sai ärratas-
sunud. Kui ei suggugi kaebdust ei olnud,
ehk kui ilmaasjata olli kaebatud, siis pandi
surnud ausaste mahha, ja sugguwõssa ku-
lutas mattuste jures temma kitust rohke
sannaga. Agga ei peästnud ei au egga
kulus nimmi, ei rikkus egga suir woimus
ja wallitsus ei keddagit, ei kunningaidki
mitte, se surno kōhto alt, et se sanna ikka
piddi iggaühhe mele jama:

Elle ni kui, surred sa,
Sorwid, et so ello olnud.
Ylma õn, au, rikkus ka,
Ehk mis weel so kassuks tulnud,
Surmas ennam maksage;
Eest so omme polle se!

Muud seädussed, õigus'sed ja kassud,
mis nende seas ollid lifumas ja maksimas,

on küs muist kido wäärt, agga monni ka
nisuggune, et rahwast kelas targemaiks min-
nemast. Menda se wanna kindel seädus,
et keik rahwast olli wide seltsi ehk seisusse
jäutud. Agga need seisusjed ollid needsin-
natsjed. Esimenne: preestride selts, teine:
sõameeste, kolmas: karjaliste, neljas: põl-
lomeeste, wies: hantwerkide selts. Keik
põlloma olli Kunninga, preestride ja sõa-
meeste seltsi pärralt, kelle kääst põllomehhed
maid rendi peäle wõtsid. Preestride selts
olli keigist keigeüllema au sees, ning woeti
nende seast kunningatte nouandjad ja koh-
tomoistjad ja arwati ka keik arstid, tae-
wa- ja tähtetundjad ja honeehhitajad meis-
trid nende sekka. Iggamees piddi senna
seltsi ja selle seisusse sekka jama, kus ta
olli sündinud, egga tohtinud poeg mitte
teist ammetit õppida, muud kui agga om-
ma issa ammetit. Preestride kääs ollid
keik tarkusse tundmissjed; ning mis kord
nende ammet ja au olli, senna ei tohtind
ei ükski putudagi. Koeme wannust kirja-

dest, et preestrid isse küs aino Jummalata
sisse sallaja uskunud, agga sedda omma
selgemat tundmist mu rahwa eest warjul
hoidnud, sest et ei tahtnud mitte, et rah-
was piddi targemaiks õppima, waid agga
omma roppo kassopüüdmissje pärrast noud-
sid neid wäggise pimmedusse ja rumma-
lusse sõlmis kinnipiddada.

Muud nimmetamisse wäärt seädussjed ja
kohtõigussjed, mis Egiptusse maal, wan-
nal aial, liikumas olliwad, on weel need-
sinnatsjed. Iggamees piddi igga aasta om-
ma kohha mawallitsejale omma nimme kir-
jaga kätte wima ja sedda selgeste üllesku-
lutama, mis ammeti ja tõga ta omma
pead toitit. Kes walle juttoga püdis ma-
wallitsejat petta, ehk wargusse ja üllekohto
warral ellada, selle peäle moisteti surma
kohhut. Kes teise peäle ilmaasjata kaeba-
mas kääs, ehk kurja kõnnet teise peäle tõs-
tis, sedda pandi selle sü wäriksist nuhtlust
kandma, mis ta teise peäle olli rääkinud.
Tapjad ja wallewandujad hukati ärra,

ja neid, kes ei püüdnud liggimest rõõmlitte
ehk mõrtsukatte käest päästa, pandi ka sur-
ma. Abbiellorikkujad mehele lödi tuhhat
witsahopi selga; abbiello rikkujad naese nin-
na leigati otsast ärra. Sedda isä, kes
omma last olli tapnud, sunniti lapse kehha
3 päwa ja 3 ööd ühtepuhko kaenas känd-
ma, et omma süddame halledus ning häbbi
pidiwad temmale teigelebedamaks nuht-
lejaks sama. Omma Ma ärraandjale lei-
gati keel suust, ja walstrahha teggiale raiuti
käed otsast ärra; nendasammoti tehti ka
nendega, kes teise inimesse käekirjaga
pettust teggiwad. Wäejooksjad ja muud
weddelejad, kes omma maalt reddusse läi-
nud, arwati autad meeste arrusse, egga põl-
band nemmad ennam ei kuhugi ammetisse.
Wõllandikkud piddiwad omma isä woi-
tud furnokehha wõllauskujale pandiks pan-
nema; ning kes sedda lunnastamatta jäts-
tis, nisuggust ei olnud mitte lubba, kui
ise ärrasurri, auuga mahhamatta.

Ka nende ellowisidest tulles monda kitta,
agga ühtteist ka laidata. Rahwas olli
kül tõteggia, helde süddamega, ja löbbusa
sannaga; agga kiitsid ülleliga omma Ma
au ja põlgasid keik muud rahwast. Et
neid nende ussoõppetust lia waljussega ke-
las ilmalikkuid laulusid laulmast, tantse-
mast ja mängimast, sest siis ollid enna-
miste kurwanäolissed. — Lapsed käisid
maast maddalast kolis ja õppisid preestide
suust ussoõppetust ja muud, mis weel tar-
wis, et innimenne woiks omma ello Jum-
mala tahtmisses järrel, omma ennese heaks
ja liggimesse kassuks aiada. Õppetati neid
lapsest sadik ommad wannemad ja wann
inimesse auustama; heateggiattele tanno-
meelt näitma ja liggimessega rahho sees
ellama; sunniti ka tõle, egga antud neile
õena roga ehk maiussid süa. Seddagi ei
woi mitte järsko põlwatumaks laidata, et
omma maad wägga armastasid, ja wan-
nad õppind wisid ja Ma pruuki heaks kiit-
sid. Sest agga ollid laido wäärt, et ei

tahtnud ei middagi udist sallida, ehk olleks
uus kombe ehk kuigi hea ja tullus olnud.

Abbiello polest olli mehhel lubba mitto
naest wõtta, agga preestrid piddiwad ühe
naese mehhed ollema. Maiawallitsus, kau-
baaiaminne ja monni mugi assi weel, mis
maial mehhe õigus ja kõhus on, ollid
aina naeste hõlks; agga mehhed wiitsid
ennamiste aega kedramisse ja mu wä-
hema maiatõga. Eütred piddiwad ka om-
ma ellatand ehk haiged wannemad korris-
tama ja toitma, agga poegade kääst sedda
abbi mitte ei noutud. Ons se nüüd käl
ristiinnimesse arwates üks laidetaw pruuk,
siis sedda tulleb jälle neist kita, et sõmisse
ja jomisse polest kassinad olliwad, ning
et ei armastanud mitte uhkis ridis káia,
muudkui et mattuste jures ja leinamisse
aial paljo tühja uhkust peti.

Ello honed ollid neil ilmaillota ja en-
namiste õiete waesed ja ahwad; agga sur-

nokabbelid ja matmisse paigad sedda kind-
lamad ja uhkemad. Ellohoned ütlesid agga
omma maiolisse põlweks, agga surnokabbelid
ja hauad ühhed iggawessed honed ja asse-
med ollewad, kus maddanematta ihho mon-
ni tuhhat aastat sees peab paigal seisma.

Kui suurt piddo ollid piddamas, siis
ennamiste iggakord üks pufark ümber sõ-
ma laua kanti. Pufargi sees olli furno
kehha ehk furno kúio, ning kandjad hüü-
sid iggauhhe piddowõbra wasto: Sõ ja
jo ja olle rõmus; mis temma nüüd on,
saad sinnagi ommal aial sama!

Mõtteleja luggeja oskab issegi sest, mis
siin Egiptusse Ma endisest loust ja rahwa
ellamissest ja kumbedest juttustasime, enne-
sele head õppetust wõtta. Polle mul siis
ka mitte tarwis, otsego sõrmega selle peäle
tähhendata, mis sest heaks tulleb kita ja
tähheks wõtta, mis agga tühjaks, pah-
haks ja kõlwatumaks laita. Igga maal

on k  l isse wiis; head ning pahha, ja t  t
ning wallet on keikis paik  s mailmas ja
keige rahwa seas seggaminne ja kaswab
umbrohhi ikka   htlase nissoga. Sedda
ennam siis ka ristiinnimenne, kes Onnisteg-
gia walgustajast sannast sedda   ppinud, et
keik innimesed meie liggimesed on, olgo
nemmad meie usko ehk teist ussotselti, olgo
neil meie keel suus, ehk olgo meie arwa-
tes umbkeelsed, sedda sanna ellades ei pea
unnustama, mis p  hha Apostel Peetrus
t  tleb: Keige rahwa seast on se, kes Jum-
malat kardab ja   igust teeb, armas tem-
ma mehest. (Apost. Tegg. R. 10, 34.)

Marahwa loud.

Need loud ehk riggiwersid, mis naesed pul-
made jures, ja t  ttarlapsed laulwad, kui ki-
gel on, ehk logd w  tmas, ehk leikamas, need
on ennamiste wannast jo suust suhho p  rri-
nud, ning kulukse needsammad laulud Wir-
ro- ja L  ne-, Harjo- ja P  ltsa-maal; muud
kui et igga k  hha kelemurde j  rrel, monned
sannad ehk sanna-k  nud ja sabbad siin sed-
da- se  l teistwisi k  n  wad, ja et laulikud wah-
hest monne salmikesse jure lissawad, k  ida
aeg ja asja luggu n  itab, ehk waim laul-
jat aiab. Kes, sakSarahwa seast, marahwa
loud   iete t  hhelepannud ja neist selget arro-
sanud, need neid ka ennamiste illusa  s ja
armsa  s k  dawad; ning wo  ragi Ma inni-
messed, kelle kele neid   mberpandud, sedda
immeks pannewad, et meie ma-rahwa seas
nisuggused kaunid laulud lifumas, mis nen-
de omma rahwa wanna p  rrandus on. Ug-
ga tahtwad ka meie aial monned arra s  d-
dame-tunnistusega innimesed need loud

Koggoni kõlwatumaks laita ja põllust ja
heinamaalt laulohelt koggoni waigistada
ja ärrakeelda. Laitjattele ja arradele hõ-
heks parremaks õppetuseks, agga marah-
wa auuks, panneme siis monned lühhemad
lourd trükki, mis iggapiddi laitmatta ja sest
õiete kido wäärt on, et nemmad halleda
ja armsa laulosannaga süddant pannewad
likuma, ehk üht teist hea õppetuse ja mae-
nitsusse irowikest külwawad.

1. Emma arm on pohjato.

Millal maksan eide waewa,
Eide waewa, ella pima,
Hea emma immetis-waewa,
Käe peala pandemisse,
Eu jures suiskumisse!
Mitto õõd ollid unnetä,
Mitto suitso suruksetä,
Mitto päwa louneeta,
Mitto hommikut õsata!
Ei lõppend tulli toasta,

Sädde ei sāngi sambaasta
Hobbo halli rakkeesta,
Maene ei nori rideesta!
Õtsis lapse lausujaida,
More nutto-wõttiaida;
Lubbas lamba lausujale
Kitse kelekatsujale,
Tuhkro runa tufiale! —
Minna kiusta kiljatasin,
Soota suda maigutasin! —
Moistaksin suul tännada,
Kelel anda aitummada,
Kele paelula palluda:
Jummalale eide hinge!
Südda Jესuse sülleje!
Käed Maarja käddeje!
Põlwed loja põrmandale!
Eide kopsul ma kossufin,
Eide maksal ma maggafin,
Purgesin eide pusaluda! —

Laulikule peab andeks andma, et lausu-
jad ja tufiad nimmetab. Sellega ei tahz
ha temma mitte lausumist heaks kita, muud-

fui rāgib agga illes, fuida emma arm,
fui laps haige, tiiddimatta murrega igga
poolt abbi on otfimas.

2. Olle rōmus omma nore ea sees.

Laula, laula suukenne,
Ligu liino=telemekenne,
Mōlgu marja=melikenne,
Jlutse siiddamikenne!
Kul saad siiski olla waida,
Kui saad alla musta mulla,
Walge laudade wahhele,
Kānna kirsto keskeelle!

3. Tānna kuld, homine muld.

Eht olleks issa ilma rikkas,
Emma sidile seutud,
Welli piljantil peetud,
Gōssarel sadda rahhada:
Kui temma ārrasurrekse,
Mahhajaāb issa ilma rikkus,
Emma seutud sidiksed,

Wenna piljantil piddetud,
Gōssare sadda rahhada.
Ei rikkas rahhasse panta,
Kunning kulda ei maeta!

4. Kui tō on tehtud, siis on hea
hingada.

Neitsikenne norokenne!
Ei heida unne reggeje,
Lasse ramma rattaaie!
Unnel on reggi maddala,
Rammal rattas kallakulle.
Unni sadab hulkumaie,
Maggaminne marsimaie,
Tukko teda kōndimaie.
Unni ei anna uuta kube,
Maggaminne mani=sārki!

5. Urge murretssege homse ette; ig-
gapāāw saab kii ommaast waewast.

Mis teie tūhja murretsfete!
Tubba rukki pea nāikse,

Odra orras jo haljandab,
Kaera orras kattab mada,
Nisso tuppesta tulleb,
Ernes ehhib rideelle,
Läätsi särile seakse,
Kapsas käärib häile päile,
Kali lehtä kosutelleb,
Maeris lehtä laiutelleb!
